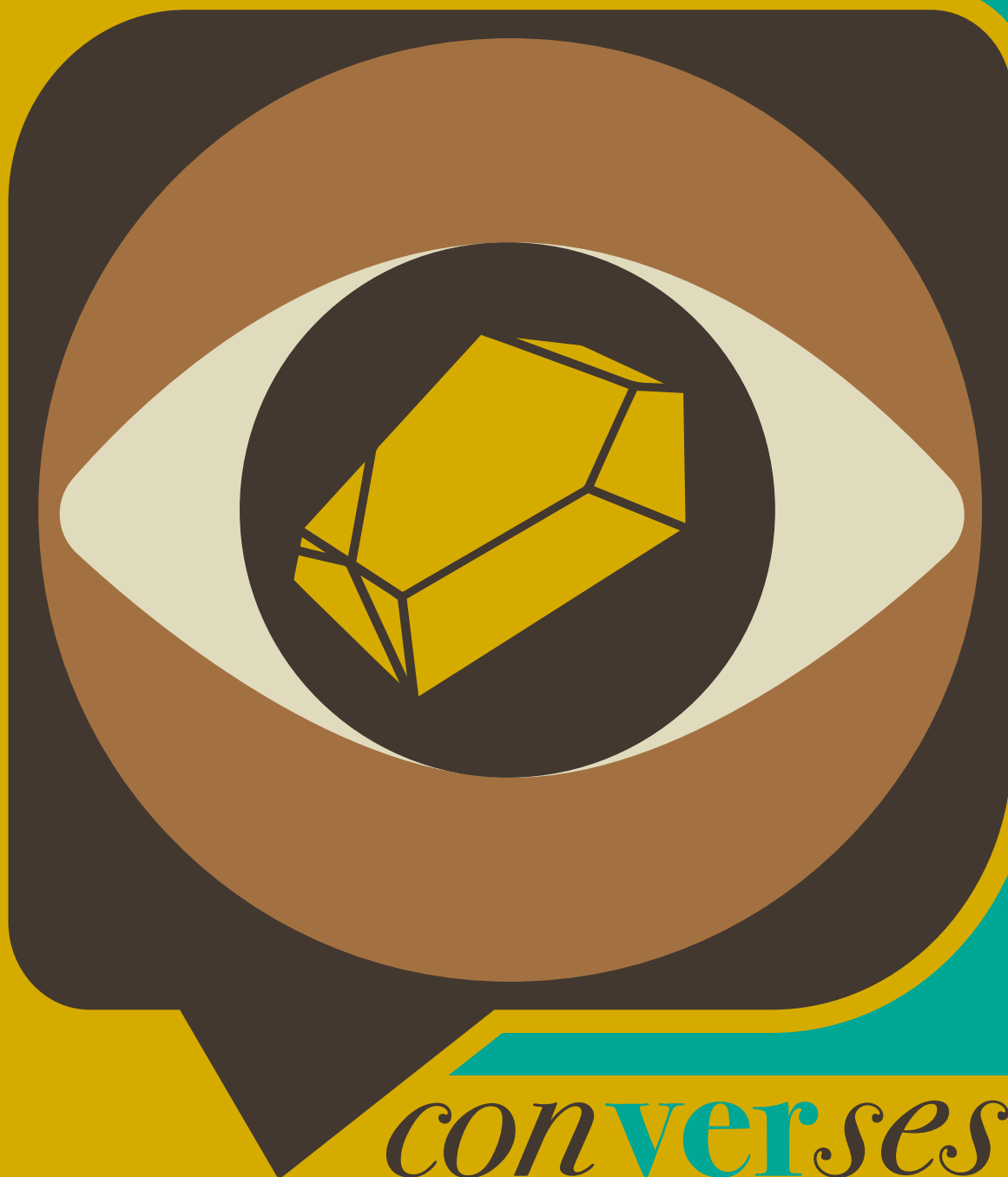

AUDIOVISUALS
medicusmundi

la febre de l'OR

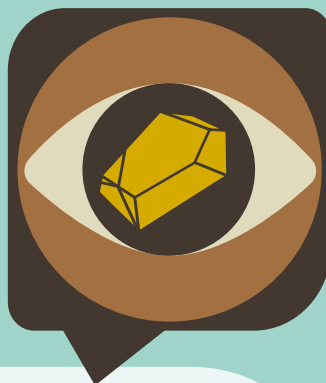

Guies didàctiques per al debat, la reflexió i l'acció

la febre de l'OR

converses

Guies didàctiques per al debat, la reflexió i l'acció

medicushmani

“Educar com a pràctica de llibertat és una manera d'educar que qualsevol persona pot aprendre. Aquest procés d'aprenentatge resulta més senzill per a aquells ensenyants que també creiem que hi ha un aspecte de la nostra vocació que és sagrat; que creiem que la nostra feina no és tan sols compartir informació, sinó participar en el creixement intel·lectual i espiritual de les nostres i els nostres estudiants. Ensenyar d'una manera que respecti i tingui cura de les ànimes del nostre estudiantat és essencial si volem crear les condicions necessàries per tal que l'aprenentatge pugui posar-se en marxa en les seves dimensions més fondes i íntimes.”

Enseñar a transgredir de bell hooks, p. 35

índex

PRESENTACIÓ_ 3

COM UTILITZAR AQUESTA GUIA_ 3

DECLARACIÓ D'INTENCIONS_ 3

EQUIP_ 4

OBJETIUS GENERALS_ 5

OBJETIUS ESPECÍFICS_ 6

ABANS DE VEURE EL DOCUMENTAL_ 7

MENTRE ES VISIONA EL DOCUMENTAL_ 11

DESPRÉS DE VEURE EL DOCUMENTAL_ 12

Una guia de **medicushmani**.

Realitzada per **COLECTIVO NORAY**
amb la col·laboració de
l'ATELIER DE IDEAS S. COOP.
i **PATRICIA RAIJENSTEIN.**

El disseny i la maquetació és d'**ANA MAKETA.**
Amb la col·laboració de

Aquesta publicació compta amb la col·laboració de la Cooperación Española a través de l'Agencia Española de Cooperación (AECID), de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) i de l'Ajuntament de Barcelona.

El seu contingut és responsabilitat exclusiva de medicushmani i no reflecteix, necessàriament, la posició de l'AECID, de l'ACCD, ni de l'Ajuntament de Barcelona.

Pre senta ción

El propòsit d'aquesta guia és ser una eina tant per al professorat/ alumnat, com per a qualsevol altre binomi persona mediatra/grup, que faciliti l'abordatge dels temes centrals del documental amb el qual es vincula. En aquest cas: **LA FEBRE DE L'OR**.

Quines preguntes fer? Com interpel·lar, recollir i acompanyar cada aportació? Quines propostes poden dur-nos a l'acció? Com provocar el pensament crític? Aquesta guia es proposa ser una aliada per a tractar aquestes i moltes altres qüestions.

Com utilitzar aquesta guia

Alguns consells per a l'ús de la guia:

- S'organitza en un eix temporal a l'entorn del visionament del documental, i alhora, desplega una constel·lació d'assumptes a investigar, debatre i sobre els quals reflexionar o actuar, que no tenen per què seguir un ordre lineal. Esperem que el mapa el construeixi també en funció del grup al qual l'adreceu i els seus interessos.
- Cada proposta té els seus propis objectius específics, per tal que cada facilitador les adapti a cada grup com ho consideri adient.
- No és necessari desenvolupar totes les activitats ni tampoc fer-ho seguint l'ordre proposat: està ideada per tal que es puguin escollir les que més convinguin o vinguin més de gust de fer.

Si bé la **clau principal** per a l'ús d'aquesta guia és que qui decideixi utilitzar-la ho faci amb el **desig de gaudir** de principi a fi, donant el temps per a participar, per a escoltar i per a recollir tot allò aportat, amb la flexibilitat de prestar més atenció i donar curs a allò que vingui que no pas a allò que pretén l'esquema que ens hem marcat, i amb la intenció més aviat de **generar preguntes, que no pas d'oferir respostes**.

ABANS DE VEURE EL DOCUMENTAL

Bateria de preguntes i/o de dinàmiques per a tractar abans de veure el documental i que permeten posar damunt la taula el punt de partida del grup.

DURANT EL VISIONAMENT DEL DOCUMENTAL

Algunes feines o tasques per a realitzar mentre veuen el llargmetratge que potencii el fet d'estar actius durant el visionament d'aquest i que faciliti el posterior treball d'anàlisi col·lectiu.

DESPRÉS DE VEURE EL DOCUMENTAL

I a mi què m'hi expliques? Interpel·la directament les persones participants i les seves emocions després d'haver vist el documental.

Documental en dades. Planteja la **cerca d'informació** quantitativa sobre els temes principals del documental. La investigació com a base per a qualsevol valoració.

Hi havia una vegada... Un espai per a prestar atenció a **com** ens han contat aquesta història: guió, protagonistes, música, fotografia, etc.

Els debats. Les constel·lacions. El moment de cartografiar els assumptes centrals del documental. Exercici col·lectiu en el qual cada grup reflexiona i construeix el seu propi mapa d'allò que més els concerneix i que els ocupa dels assumptes que el documental ens proposa.

I ara què? Propostes que ens duren a qüestionar-nos i a imaginar què podem fer per a passar a l'acció.

Parem per a continuar. Temps per a la reflexió, para prestar atenció a allò que hem recollit i rumiar-hi.

Alguns fils per continuar tibant. Material complementari que va més enllà dels assumptes tractats en el documental. I la invitació a continuar alimentant aquest llistat de música, vídeos, llibres, etc., enviant un missatge a **documentales@medicmundi.es**.

- A partir d'aquí la manera amb la qual ens dirigirem a tu, docent, persona facilitadora o mediatra és de forma directa atès que **aquesta guia és per a tu**.

Es percebia que l'emoció tenia un potencial pertorbador de l'atmosfera de seriositat que se suposava que era essencial per al procés d'aprenentatge. Entrar a l'aula en les escoles superiors o les universitats amb la determinació de compartir el desig d'incentivar l'emoció era transgredir.

Enseñar a transgredir
de bell hooks, p. 29

DECLARACIÓ d'intencions

Ens agrada posicionar-nos en la línia pedagògica que facilita i promou el pensament crític, ens agrada qüestionar i qüestionar-nos, omplir-nos de preguntes i cercar camins a través dels quals trobar respostes. Transitar incerteses i incomoditats per tal d'aprendre. Ens agrada sentir-nos part d'un grup, sentir-nos al seu costat i poder créixer prop d'aquest.

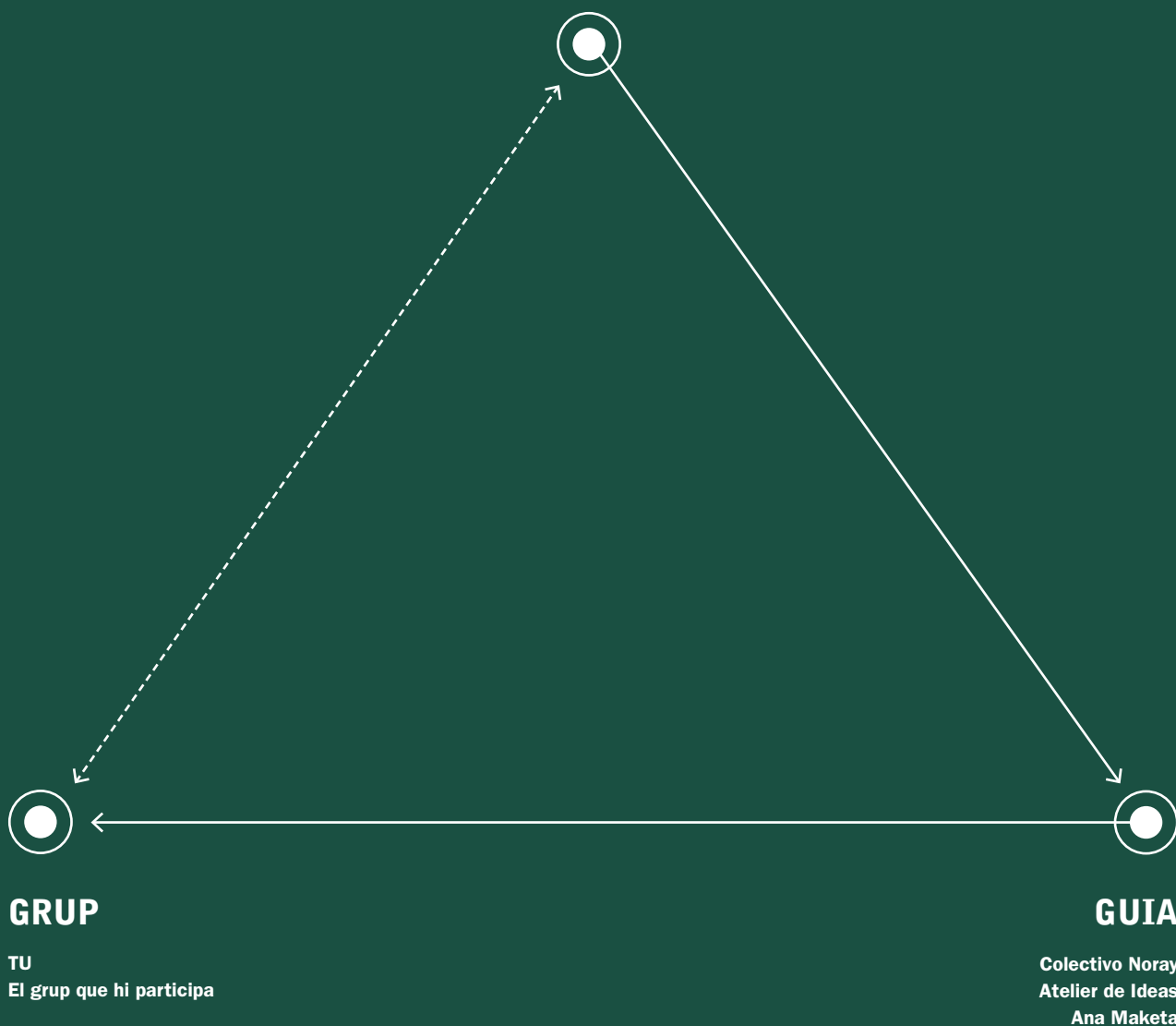

Equip

Per tal de poder complir tots aquests objectius, en som molt(e)s. **Som un equip.**
Comptant amb tot(e)s vosaltres, és clar.
Sinó, no fem res.

DOCUMENTAL

Equip de **medicusmundi**

Objectius Generals

- Facilitar l'acompanyament, l'orientació i les eines pedagògiques amb les quals suscitar el debat i la reflexió entorn a **LA FEBRE DE L'OR** i les qüestions que proposa.
- Provocar la reflexió al voltant del futur compartit en relació al dret i a l'exercici de la salut i a un desenvolupament sostenible i igualitari en les pràctiques mineres artesanes.
- Investigar camins que permetin enfortir l'escolta per tal de col·laborar en el desenvolupament d'una societat més empàtica, a les nostres comunitats i a les comunitats veïnes.
- Indagar sobre les relacions actuals de poder, hereves de la colonització i el seu sistema econòmic, així com també els seus efectes en el camí cap a una salut per a totes les persones, i qüestionar-les alhora.

Objectius Específics

ABANS DE VEURE EL DOCUMENTAL CAL

- Generar interès sobre el contingut del documental abans de veure'l i activar l'escolta com a motor de la sessió.
- Contextualitzar el territori en el qual se situa el documental partint de les nostres idees prèvies, tot evidenciant tant allò que en sabem, com allò que prejutgem i allò que desconexim.
- Fer explícites les nostres idees preconcebudes d'allò que és la mineria artesana i l'extracció d'or.

HI HAVIA UNA VEGADA...

- Identificar l'ús del llenguatge audiovisual en el documental.
- Explicitar seqüències del documental.
- Experimentar i analitzar com la música és un element narratiu que afecta allò que veiem.
- Explicitar tant les veus que podem escoltar en el documental com la manera en la qual ens arriben.
- Organitzar les idees principals i les secundàries utilitzant les paraules de les i dels protagonistes.

PAREM PER A CONTINUAR

- Prendre consciència, tant a nivell individual com col·lectiu, d'allò tractat al llarg de la sessió.
- Vincular les noves idees i les reflexions al voltant de la salut, el colonialisme i allò que impliquen en les nostres vides i les de la ciutadania.

DURANT EL VISIONAMENT DEL DOCUMENTAL

- Mantenir l'activació durant l'estona que duri el visionament i disposar d'algunes claus per tal de construir el mapa comú per a cada grup dels assumptes clau del documental.

DESPRÉS DE VEURE EL DOCUMENTAL

I A MI QUÈ M'EXPLIQUES?

- Identificar i parar atenció a allò que ens ha mogut durant el visionament del documental.
- Descobrir de quina manera allò vist i escoltat ens interpel·la.
- Experimentar l'esforç i la potència de l'acte d'escoltar per a aprendre a dialogar.

EL DOCUMENTAL EN DADES

- Afavorir i reconèixer la importància de la cerca d'informació, així com també de contrastar-la, com a part d'un procés d'aprenentatge de construcció del coneixement.
- Potenciar el qüestionament de l'objectivitat de les diverses fonts d'informació.

I ARA QUÈ?

- Concretar en els termes propis del grup els pilars fonamentals del dret i de l'exercici de la salut.
- Identificar diferents maneres de reaccionar i d'argumentar, pròpies i alienes, així com també les seves diferents conseqüències.

ALGUNS FILS PER TAL DE CONTINUAR TIBANT

- Mantenir un fil de comunicació amb tot(e)s vosaltres, i alhora una guia viva.
- Desbordar per la banda que vulgueu el material i fer-vos participar en **LA FEBRE DE L'OR**.
- Fer que aquesta guia sigui encara més vostra.

ABANS *de Veure el documental*

?

QUÈ EN SAPS? QUÈ EN PENSES?

Entenem l'aprenentatge, i, amb ell també, el coneixement i el pensament com a processos construïts per cadascun de nosaltres, per la qual cosa us proposem dinàmiques **ABANS** de veure **LA FEBRE DE L'OR** amb un doble objectiu.

D'una banda, mobilitzar i conèixer els esquemes i les idees que ja posseeix i ha construït el grup en relació als temes que **LA FEBRE DE L'OR** tracta, atès que seran els instruments amb els quals comptareu per a construir-ne de nous o ampliar els anteriors: així sabrem d'on partim i activarem connexions.

I, de l'altra, crear un clima i preparar el grup per a abordar el documental, amb la possibilitat d'anar triant així cap on voleu portar el tema, o cap on hi ha major interès general, per tal de centrar el debat posterior: l'enfoquem.

LA FEBRE DE L'OR té lloc a Moçambic.

LA FEBRE DE L'OR és actual, és present i no tan sols de l'oest llunyà.

LA FEBRE DE L'OR parla de terra, de drets i de salut.

LA FEBRE DE L'OR ens presenta una història de supervivència i desigualtats.

LA FEBRE DE L'OR tracta de tenir cura de la Terra i sobreviure en ella.

Us proposem tres dinàmiques per tal que aflorin les idees prèvies i, alhora, els fils del passat i del present. **No hi ha una solució correcta per a elles, us en facilitem algunes claus.** Si coneixes el tema en profunditat, modifica la proposta tal com tu ho consideris adient. Si no el coneixes, però vols saber-ne més abans de proposar la dinàmica, a l'apartat **ALGUNS FILS DELS QUAIS CONTINUAR TIBANT** us en compartim algunes referències.

Tot buscant or en les teves butxaques

OBJECTIU

- Generar interès sobre el contingut del documental abans de veure'l posant-nos-hi en relació des de la nostra quotidianitat.
- Activar l'escolta com a motor de la sessió.

DINÀMICA

El títol del documental ens pot fer pensar en un western d'aquells dels anys 50. Però, què té a veure amb nosaltres això de l'or?

Us proposem el següent: de manera individual, dediqueu uns minuts a pensar en allò que tingueu a la vora, allò que tingueu que sigui vostre que sigui d'or, o que tingueu a casa, al cos, a les butxaques, que pugui contenir or. Anoteu-ho.

Quan s'acabi el temps que heu destinat a anotar-ho, assigneu un temps per a fer una llista conjunta de tot el grup. Pot ser que aleshores ja apareguin més objectes o llocs on és l'or que ens envolta. Si no és així, seria un bon moment per a comentar allò que us proposem a les claus.

En acabar també podem obrir la pregunta prèvia al visionament: I penseu que això de l'or té a veure amb la salut? Serà per allò de la febre?

CLAUS

Es tracta de proposar un exercici ràpid que us posi en relació amb un del temes principals del documental, l'or, que probablement tenim més a la vora del que ens imaginem. Si decidiu fer aquest escalfament previ és clau que a més dels típics anells, polseres o arracades, puguin aparèixer com a objectes que contenen or en la nostra vida, els tan quotidians mòbils, ordinadors, cotxes, etc. La nostra tecnologia més habitual conté or. En cas que ningú del grup no ho comentí, seria un bon moment per a que, vosaltres, com a facilitador(e)s ho esmentéssiu.

- 5' per a recordar i anotar.
- 10' per a fer la llista conjunta a la pissarra.
- 5' per a comentar la pregunta: relació or – salut.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Paper i bolígraf.

Moçambic...capital? Ens situem

OBJECTIU

Contextualitzar el territori en el qual se situa el documental partint de les nostres idees prèvies.

DINÀMICA

Dividim la classe en 4 grups.

Primer partim d'un mapa polític d'Àfrica buit i demanem que hi situïn Moçambic, que comparteixin amb el grup gran quines idees tenen sobre aquest país o regió:

Quina és la seva llengua? I la seva religió? Que saben els membres del grup de la seva història? Coneixen algun personatge important?

Un cop recollides les respostes, proposem una breu recerca a cada grup.

1) Un grup pot investigar com era Moçambic abans de la colonització.

2) Un altre grup pot fer la recerca durant la colonització

3) Un tercer grup pot fer-la situant-la després de la colonització fins aproximadament l'acabament de la guerra

4) Un darrer grup pot centrar-se en l'actualitat..

**Aquesta dinàmica també podem proposar-la per a fer a casa, avisant-ho amb antelació, i que així vinguin amb alguna informació per a la sessió en la qual es comparteixi.*

CLAUS

Volem que parreu sobre què en sabeu de Moçambic, sobre la construcció social, econòmica, l'estructura d'aquest país i la seva relació amb el continent africà. Busquem situar-nos des d'un espai-temps específic, i no pas global, i concretar idees vagues. Ens proposem evidenciar el que sabem i el que creiem que sabem, visibilitzar els estereotips i les idees preconcebudes que tenim sobre Moçambic i sobre els països africans.

Això ens ajudarà a veure el documental dins d'un context i poder relacionar-lo amb informació prèvia. Esto os ayudará a ver el documental dentro de un contexto y poder relacionarlo con información previa.

5' presentació.

15' cerca d'informació.

15' posada en comú i debat.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts. És una estimació aproximada de temps mínims. L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Si l'activitat està pensada que es desenvolupi a classe caldrà disposar de tantes còpies del mapa mut polític d'Àfrica, com grups anem a fer. També caldrà que les persones participants o que l'aula en es desenvolupi l'activitat disposin de connexió WIFI i de dispositius mòbils per a la cerca d'informació.

Y tú ¿de qué mina vas?

OBJECTIU

Facilitar que aflorin les idees preconcebudes més concretes del grup al voltant de la mineria.

DINÀMICA

De la mateixa manera que, de forma no conscient partim d'unes idees sobre on i per a què utilitzem l'or, o com és Moçambic i els seus països veïns, quan pensem en mines o en mineria, tothom té unes idees més o menys estereotipades sobre quins minerals s'extrauen de les mines, on, per a què i de quines maneres: el nostre entorn més concret, juntament amb les pel·lícules i la literatura d'aventures se n'encarrega. Sense proposar-nos negar-les en un primer moment, sinó tan sols amb la intenció d'explicitar-les, us proposem que dinamitzeu un debat senzill abans d'engegar el documental.

Es divideix la classe en dos grups, sense donar-los més detall que dir-los que un grup es prepari una argumentació a favor de la mineria, destacant-ne els avantatges i les bondats per a la humanitat i el planeta, i un altre grup defensi la fi de la mineria a causa dels seus desavantatges.

CLAUS

Es tracta de facilitar un debat àgil, d'escalfament, no des de la recerca sobre l'assumpte, sinó des de les idees prèvies. Resulta clau que, un cop tancat el debat, llanceu algunes preguntes al grup de l'estil de: en quina mineria estàveu pensant? Quines en coneixeu? De quins minerals? Amb quines tècniques? A cel obert o bé a sota terra? En quins llocs? etc.

- 10' organització de grups, preparació d'argumentaris i posada en comú.
- 2' defensa d'un dels grups + 2' defensa del grup oposat.
- 10' debat entre ambdós grups.
- 5' explicitar els exemples concrets de mineria des d'on se sustenten uns o altres arguments.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Material per a escriure.

Si anem a mínims...

Si arribats en aquest punt, pels motius que siguin, no s'ha pogut realitzar cap de les dinàmiques proposades, us suggerim que si més no **ABANS DE VEURE EL DOCUMENTAL** proposeu al grup una reflexió:

**Si diem LA FEBRE DE L'OR,
Creus que aquest documental parlarà d'alguna cosa que t'afecti a tu?
Si és així, de quina manera?**

**I... quina relació creus que té la mineria amb la salut?
I el medi ambient amb la salut?
En pots donar algun exemple?**

Repartiu dos post-it per a cada persona del grup i que, en l'espai que els permeten aquests paperets escriguin quines serien les seves respostes just en aquest moment. Guardau-los bé. Són les bastides de construcció del coneixement. ;)

MENTRE *es visiona el documental*

?

QUÈ T'ENGANXA?

El grup es col·loca i s'asseu còmodament, es fa el silenci, i abans d'apagar els llums i que la màgia de la pantalla ens transporti a una història que no sigui només la nostra, us proposem que demaneu als participants que realitzin una tasca durant el visionament de la pel·lícula.

OBJECTIU

- Mantenir l'activació durant el visionament.
- Recopilar algunes claus amb la finalitat de construir el mapa concret per a cada grup dels temes més nuclears del documental.

DINÀMICA

Amb paper i bolígraf a mà, demaneu-los que recullin:

- Aquelles frases o conceptes que més els hagin cridat l'atenció del documental (almenys dos elements cada participant), tan literalment com puguin, amb les paraules dels qui les pronuncien.
- Les dades o les informacions objectives que els hagin semblat més sorprenents (igualmente, almenys dos elements cada participant)
- Pareu atenció a la música en el documental: sense saber-ne gaire més, demaneu-los que anotin el minutatge d'aquell moment que la música (parlem de la música no tant del que succeeix en aquell moment) us sorprengui més, us cridi l'atenció, es faci protagonista d'alguna manera segons les vostres sensacions i la vostra opinió.
- Expliqueu-los que cal que guardin les frases, les dades recollides i el moment musical per tal de posar-los en comú més endavant

DESPRÉS *de Veure el documental*

?

I A MI QUÈ M'EXPLIQUES?

Just després de veure el documental és el moment de mirar cap endins i d'identificar les emocions sentides: és el moment d'intentar descobrir de quina manera allò vist i escoltat ens interpel·la, de qüestionar-nos què tenen a veure amb nosaltres les situacions que ens presenten els i les protagonistes del documental

Dinàmiques

1)

Què és cosa teva?

OBJECTIU

- Identificar i prestar atenció a allò que ens ha mogut per dins del visionament del documental.
- Descobrir de quina manera allò vist i escoltat ens interpel·la.

DINÀMICA

Us compartim algunes preguntes. Aquestes preguntes es poden fer bé de manera individual, bé de manera col·lectiva. Es poden plantejar per grups, o tot el grup a la vegada. Es poden fer totes, escollir-ne algunes o només una. És possible que aquestes preguntes siguin una inspiració i en provoquin d'altres de diferents...Tot queda obert a realitzar-les de la manera que, com a docent o mediador(a) ho consideris més convenient, tenint en compte les teves necessitats i les del grup.

- **T'hi has sentit identificada en algun moment?**
- **Hi has descobert alguna cosa que no sabessis?**
- **Què t'ha semblat més injust? Què t'ha semblat més esperançador?**
- **En quin moment has sentit més ràbia?**
- **Quin moment del documental destacaries i per què? Què t'ha impactat més?**
- **Creus que les històries narrades en el documental es podrien donar a ell ciutat on tu vius? De quina manera?**
- **Després d'haver vist el documental, t'apropa o t'allunya de...?**

Ens encantaria poder conèixer la resposta a aquestes preguntes i si us ve de gust compartir-les podeu enviar-nos-les a: documentales@medicusmundi.es.

CLAUS

Aquestes preguntes poden connectar amb experiències pròpies o molt properes i és possible que algunes de les persones participants sentin la necessitat o el desig de compartir aquestes experiències. Acompanyar moments d'intensitat emocional requereix d'una certa cura per part de tot el grup: una escolta respectuosa, oferint el temps necessari per a poder expressar, sense interrompre i sobre tot sense jutjar. En el cas que alguna persona del grup se senti incòmoda, deixar-li l'opció de poder sortir de l'aula durant uns minuts pot ser recomanable. De la mateixa manera és molt important que tu, docent o facilitador(a), realitzis aquesta dinàmica si realment et sents còmoda amb la proposta i si ho desitges, en formis part, responent les preguntes tu també.

5' presentació dinàmica.
10'-15' preguntant i escoltant.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- A banda d'un lloc ampli i lliure de mobiliari, no es necessiten materials.

Ona expansiva

OBJECTIU

- Identificar els problemes de salut associats a la mineria.
- Establir la relació d'aquestes malalties més concretes i locals amb conseqüències més generalitzades i globals.

DINÀMICA

Es tracta que observin la relació que s'estableix entre els problemes de salut al voltant de la mineria, la qual, com una pedra que va generant onades en un estany, comença des de les malalties més concretes que poden patir les persones que treballen en una mina, i que arriba fins als problemes que poden arribar a afectar qualsevol racó de la terra.

Dividim el grup en 3 o 4 subgrups. Cada subgrup, partint d'allò observat i escoltat al documental, establirà les malalties i els problemes que afecten la salut de cadascun dels cercles concèntrics. Aquests són:

CLAUS

La representació d'aquesta relació en forma d'ona es proposa transmetre, d'una banda, la relació inevitable que hi ha entre totes les persones que habitem en aquest planeta: com allò local afecta allò global. En aquest cas començant pels problemes de salut de les persones que treballen a la mina, que tal i com ho plantegen al documental pot anar des de les conseqüències d'un accident per esfondrament, a les addicions o les malalties de transmissió sexual, i com arriba fins a la contaminació de l'aigua i dels peixos que van a parar als nostres mercats. D'altra banda, aquesta mateixa representació remet al nostre planeta, que no tan sols allotja la humanitat, sinó també la resta d'espècies i la pròpia natura. En el cas que sigui del vostre interès, pot tractar-se d'una proposta en la qual es doni via lliure a l'expressió plàstica i artística dels grups.

- 5' presentació dinàmica.
 - 15' disseny del mapa concèntric (us caldrà una mica més de temps si opteu per fer una proposta plàstica del treball alhora).
 - 10' posada en comú.
- Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Dependrà de com vulguis plantejar la dinàmica: pot ser que només necessitis paper i bolígraf, o que vulguis fer fotocòpies d'una possible plantilla amb el disseny que us proposem, o que els grups disposin de molts materials diversos amb els quals afavorir també un treball plàstic.

De la mina a casa teva

OBJECTIU

- Provocar la interpel·lació amb els participants.
- Evidenciar que les nostres necessitats (aquí) tenen conseqüències en altres llocs (allà)
- Establir la relació d'allò local amb allò global en relació a les qüestions ambientals.

DINÀMICA

Es tracta que observin la relació que s'estableix entre productes que es consumeixen al nostre entorn amb l'extracció de metalls i minerals, tal com hem pogut veure a **LA FEBRE DE L'OR**, i així, altra volta, adonar-nos com allò local afecta a allò global, però en el sentit oposat al que hem analitzat en la dinàmica anterior..

Dividits en grups de 3 o 4 de nou, els proposem que facin una mica d'espeleologia entre els seus objectes més quotidians, sense haver de baixar a cap mina, però si indagant més enllà de la superfície.

On tenim or, més enllà del d'alguna joia? Quins altres metalls o minerals s'utilitzen en els nostres objectes més quotidians, encara que no els trobem a la superfície, com l'or mateix?

Es tracta d'una recerca per tal d'esbrinar quins minerals utilitzem (i pot ser que no coneguem) qui i com els extrau, i com arriben fins a nosaltres.

Cada grup pot centrar-se en un metall o un mineral en concret, per tal que la posada en comú sigui més completa.

CLAUS

Es tracta d'una proposta que pot ser triada individualment o com a complement de la dinàmica anterior. Si abans hem seguit l'ona que s'expandeix des de les mines fins a casa nostra, i a tot el planeta en general, ara intentarem veure algunes de les pedres que generen aquestes ones. Què passa amb els mòbils que tant necessitem? I amb els cotxes? I amb els portàtils? Per posar alguns exemples.

Què va ser abans, el mercuri o Instagram?

- 5' presentació dinàmica.
- 10'-15' recerca d'or en els nostres objectes més quotidians.
- 10' posada en comú.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- WIFI i dispositius per a poder fer la recerca.

El documental en dades

Tenint en compte les nostres idees prèvies, així com també allò que a cadascú de nosaltres ens interpel·li aquest assumpte, per tal de poder aprofundir en les relacions entre mineria i salut, és recomanable que dediquem un temps a cercar informació i ampliar el context, i poder fer una valoració i un diagnòstic més encertats.

El diagnòstic ens permetrà després actuar i proposar accions que col·laborin en la transformació de la situació en els nostres contextos per tal de conèixer i qüestionar la nostra pròpia sobirania i els nostres propis drets.

Us proposem que obriu dues petites recerques. Podeu fer-ne només una, aquella que més us interessi o de la qual en tingueu menys idea, o dividir la classe en dos grups i compartir després allò que heu investigat.

OBJECTIUS

- **Afavorir i reconèixer la importància de la cerca d'informació, així com també el contrast d'aquesta, com a part d'un procés d'aprenentatge i de construcció de coneixement.**
- **Potenciar el qüestionament de l'objectivitat de les diverses fonts d'informació.**

En qualsevol de les tres línies proposades, és tan important la informació i les dades que es puguin obtenir com el procés de cerca.

Per aquesta mateixa raó, potenciem que també es preguntin:

- **D'on hem aconseguit aquesta informació? Qui ens ha facilitat aquestes dades? Qui/Quines persones l'han recollida i publicada?**
- **Quins paràmetres hem utilitzat per a aplegar aquesta informació?**
- **Heu tingut dificultats per trobar aquesta informació? De quin tipus han estat les dificultats (idioma, fiabilitat, biaix dels informants, accessibilitat, etc.)? Què ha resultat més fàcil?**

OBJECTIU

- Aprofundir en la temàtica partint de dades i d'informació objectiva.

DINÀMICA

Partint de l'arxiu compartit de l'inventari de Minería Artesanal i a Petita Escala (<http://artisanalmining.org/Inventory/>) ens disposem a analitzar de manera grupal els mapes interactius que ens faciliten.

Dividim la classe en tres grups, i a cadascun d'ells, de manera aleatòria, els proposem la recerca de cadascun dels tres mapes. Tindran un temps per a investigar-los i treure'n conclusions, que després hauran de presentar al grup gran.

Mapa 1: MINAIRES PER PAÍS**Mapa 2: Percentatge de població MAPE per país****Mapa 3: Percentatge de dones en la MAPE per país**

CLAUS

La secció Inventari ASM presenta una base de dades i un mapa temàtic interactiu sobre la mineria artesanal i de petita escala, compilats a partir de diversos estudis de referència globals publicats durant les últimes dues dècades i actualitzats amb dades quantitatives i qualitatives seleccionades que es consideren fiables. En aquest cas seria recomanable que abans de proposar la dinàmica, et familiaritzis amb els mapes temàtics per tal de poder facilitar la dinàmica amb més comoditat.

Estimació de la població mundial de MAPE. Les dades de 84 països permeten una estimació de 49,0 milions de minaires que participen directament en la MAPE (rang: mínim 42,5, màxim 63,8 milions). El 26% d'ells (12,7 milions) són dones. El 37% d'ells (17,9 milions) es dediquen a l'extracció d'or (és a dir, minaires de l'ASGM). Existeix més evidència de MAPE en 20 països addicionals, on la població de MAPE no està quantificada. A més, en 14 països el més probable és que existeixi MAPE, però fins ara no se n'ha trobat documentació. En total, per tant, s'estima que la MAPE existeix en 118 països. Per a més detalls (dades de països, fonts, metodologia i limitacions) vegeu la Base de Dades (V. mapa interactiu)

- 5'** presentació dinàmica /organització d'equips.
- 20'** recerca i documentació per grups.
- 15'** posada en comú i arribada al consens.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Connexió wifi i dispositius portàtils per a la recerca.
- Projector, en cas que vulguem que l'utilitzin per a la presentació.

Hi havia una vegada...

Hi havia una vegada...així comencen algunes històries, oi? La nostra intenció és que preu atenció a com ens han contat aquesta història, aquest documental: el guió, la música, els i les protagonistes, les escenes i les seqüències, els llocs... Per què aquests protagonistes i no uns altres? Per què aquesta música? Per què aquestes escenes?

OBJECTIUS

- Identificar l'ús del llenguatge audiovisual en el documental.
- Explicitar seqüències del documental.

Marcelino Miguel, Toni Zeferino i...

La música, una protagonista més

OBJECTIU

- Revelar el paper de la música en el documental i la seva col·laboració en la narració de la història.
- Reescriure algunes escenes de la història amb els seus propis termes.

DINÀMICA

Es divideix el grup en 3 o 4 subgrups més petits. Cada persona del grup posa en comú un tall del documental que ha triat pel que fa a la part musical*, i es posen d'acord per a escollir un tall per a tot el grup.

**En cas que no ho hagin fet durant el visionament, poden tornar a visionar de manera conjunta el documental, i triar un tall per al grup*.*

Han d'escollir un moment musical determinat, no tant pel que està succeint en aquella escena, sinó per la música en sí. Seran talls d'1' o 2' com a màxim.

La proposta és que agafin aquell tal musical, i que reescriguin amb aquella música de fons un nou text, que intentin adjudicar-li un fet diferent d'aquell que narra la pel·lícula, però que ha de ser relacionat amb el tema del documental, i una persona o dues del grup l'han de representar per a la resta del grup amb la música de fons.

La resta del grup pot comentar què ha afegit o restat la música a allò que s'ha relatat.

CLAUS

Forma part de fomentar un pensament crític l'anàlisi del llenguatge en el qual ens estan contant la història i transmetent una informació, que en aquest cas és el llenguatge audiovisual. Dins d'aquest, la música és un element fonamental.

Alhora, reescriure escenes ens permet observar com a facilitador(e)s quines idees s'estan movent i consolidant en el grup d'allò que estem compartint.

Sense oblidar que és clau apropar-nos al tema del documental mitjançant propostes més creatives i sensibles com a manera d'afavorir també el pensament més crític i divergent.

10-15' per a tornar a visionar el documental i triar el tall musical.

10' per a reescriure un altre relat sobre la música escollida.

10' per tal que cada grup presenti els seus nous relats, i comentar-ne les variacions.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts. És una estimació aproximada de temps mínims. L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Paper i bolígraf.
- Dispositius per a tornar a visionar el documental en petits grup.

Amb les seves pròpies paraules...

OBJECTIU

- Organitzar les idees principals i les secundàries utilitzant les paraules dels i de les protagonistes.
- Desenvolupar arguments per a comprendre les diferents posicions que poden sorgir al voltant dels grans temes del documental: el dret a la salut, el colonialisme i el seu efecte en les relacions actuals i les conseqüències del desenvolupament socioeconòmic en els sistemes de salut.

DINÀMICA

A partir d'una selecció de frases triades del documental us proposem de fer diversos grups, en funció del total de participants, 3 o 4 grups diferents que treballaran per separat.

Ara és el moment de posar en comú aquelles frases que han recollit mentre veien ell documental, aquelles que més els hagi cridat l'atenció. En un paperògraf o a la pissarra de l'aula, en cas que n'hi hagi, un a un les hi van escrivint.

D'aquesta manera, també testarem allò que el propi grup està destacant de **LA FEBRE DE L'OR**. Probablement n'hi hagi que es repeteixin, potser alguna que t'interessi com a docent no hi aparegui. Tu també pots escriure les teves.

Es reparteixen les frases (un parell per a cada grup), ja sigui deixant als participants que les escullin, ja sigui repartint-les directament els qui faciliteu la sessió, i se separa el grup classe en dos subgrups més petits. Aleshores, demaneu als participants que elaborin dos arguments a favor i dos en contra de cadascuna de les frases que els hagin tocat. En acabat, de tornada al grup gran, compartiran els arguments creats en relació a cada frase.

- **Opció A:** que siguin 2 frases iguals per a tots els grups. A l'hora de compartir els arguments es podran cercar semblances o diferències atès que tot el grup en conjunt ha reflexionat sobre les mateixes frases. Aquesta proposta facilitarà la cohesió grupal.
- **Opció B:** se li adjudicaran a cada grup 2 frases diferents a les de la resta de grups. A l'hora de compartir els arguments es poden debatre posicions a favor, en contra o aportar arguments diferents de cada frase. Aquesta proposta facilita l'atenció a la diversitat del grup.

ALGUNES FRASES

«És una feina que depèn de la sort, perquè entrant allà, mors fàcilment»
Marcelino Miguel

«He de continuar intentant-ho que seguir. Si moro és destí de »
Marcelino Miguel

«El mes passat 25 minaires varen quedar-hi enterrats i no en van sortir»
Médico

«Quan tornen de les mines hi ha molt consum de drogues i també d'alcohol»
Médico

«Cultivar la terra, no compensa gens»
Narrador

«L'or demana molta feina i s'hi guanya poc»
Toni Zeferino

«És una feina d'homes» (l'extracció d'or))
Toni Zeferino

«Els nens venen aquí a treballar per intentar sobreviure»
Toni Zeferino

«A m'agradaria sortir d'aquí (porta 3 anys allà) però no trobo la manera de fer-ho»

Toni Zeferino

«L'or s'ha acabat»

Toni Zeferino

«El riu s'ha quedat sense cabdal perquè es va cavar molt»

Toni Zeferino

«El meu país és ric, però jo no soc ric»

Toni Zeferino

«Aquesta aigua que beveu no és adequada. Crea molts problemes»

Infermera

«Volem minimitzar l'ús del mercuri»

Infermera

CLAUS

Ahora que destaqueu unes paraules o unes altres, amb el grup podeu anar fent una constel·lació amb les idees que vagin sorgint: **idees principals i idees secundàries**.

Una de les característiques d'aquest documental és que obre temes diferents i molt importants, que porten a molts llocs. Encara que en la guia ja hem anat destacant-ne especialment alguns, abans d'escollir aquells assumptes que voleu tractar i els que no, podeu fer aquesta constel·lació amb els temes més importants per al vostre grup, els temes que se'n deriven així com també les connexions existents entre ells.

Amb aquestes frases us oferim una estructura o organització possibles, per tal que us ajudi a arribar al punt que us interressi ressaltar més. I us deixem també aquest mapa en blanc, perquè pot ser un exercici col·lectiu de reflexió i que cada grup posi llum en llocs on potser en aquesta guia no hem arribat. Tot i que sempre podeu comptar amb aquesta constel·lació de frases i temes del nostre esquema per a inspirar-vos. **EXTRACTIVISME**.

5' presentació dinàmica.

15' reflexió per grups
i creació del mapa conceptual.

15' posada en comú i debat.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Paperògraf, pantalla o pissarra amb les frases a la vista.
- Material per a escriure.

Canvi de títol

OBJECTIU

- Revelar d'una manera indirecta i més lúdica allò que el grup considera el tema nuclear que ens proposa **LA FEBRE DE L'OR** i els diferents referents culturals amb els quals també pot vincular-se el documental.

DINÀMICA

A què us sona **LA FEBRE DE L'OR**? Segons les edats de les persones del vostre grup, pot ser que els referents del western no els vinguin al cap, o que no reconeixin aquesta expressió com a manera de referir-se als períodes de migració apressada i massiva en cerca d'aquest metall preciós. Aleshores, el títol té un efecte diferent. Quin títol li posaríeu vosaltres?

Dividim el grup en petits subgrups, i els proposem que li posin el seu propi títol al documental, i que ens expliquin per què.

CLAUS

Posant en comú els títols, estem buscant anar posant en comú al mateix temps, i d'una manera més lleugera i plaent, les idees clau del documental per al grup. Alhora, resulta més senzill conèixer que és allò que al grup li ha pogut semblar més cridaner i atractiu, allò que ha de ser l'esquer que enganxa en el títol, i a quin altre grup de població dirigiria ell(e)s el documental.

8-10' per a organitzar grups, escollir nou títol i pensar com argumentar-ne el motiu.

8-10' per a presentar els nous títols i que els altres grups preguntin pels motius de la tria.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Paper i bolígrafs.

¿I ara què?

Per a aprofundir en qualsevol assumpte cal també **entrar-hi amb el cos: cal saber actuar.**

Plantejar-nos la pregunta **I ara què?** es proposa vincular i integrar tot allò que hem observat i sobre el qual hem reflexionat amb les nostres actuacions i les nostres possibilitats.

No és or tot el que lluu

OBJECTIU

- Promoure la responsabilitat com a consumidor(e)s.
- Afavorir la capacitat d'imaginar mesures reals i concretes que contribuïrien a fer conèixer la problemàtica de la mineria de l'or.

DINÀMICA

Ens plantegem la següent qüestió: coneixes la procedència de l'or d'aquest anell que portes, o del penjoll que tens? Anem a comprendre la importància de rastrejar, com en gairebé qualsevol producte que adquirim, l'origen de l'or.

Dividim la classe en dos grups. De la manera aleatòria que us sembli més adequada, repartirem a cada grup un concepte per a investigar: un grup haurà d'investigar sobre **OR JUST** i l'altre sobre **OR convencional**.

Passat un temps, posaran en comú allò que han esbrinat i proposarem, ja al grup gran, que comparteixin i debatin al voltant de la següent pregunta: en què es diferencia l'or convencional de l'or de la mineria justa (o d'origen responsable)? Podrien trobar tres mesures que puguin ajudar a visibilitzar aquests conceptes i allò que inclouen?

CLAUS

Més enllà de conèixer amb major o menor profunditat aquests conceptes, resulta clau no permetre que el grup es quedi altre cop amb una idea simplificada de la qüestió, és a dir: la mineria i el consum d'or són dolents. El pensament ha de continuar complexificant-se. Es tracta d'una dinàmica que pretén acompanyar en la complexitat del tema.

5' presentació i explicació proposada.

15' (mínim) de rondes d'escolta i argumentacions.

15' posada en comú.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts. És una estimació aproximada de temps mínims. L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Paper i bolígraf.
- Pissarra per a la posada en comú.
- Cronòmetre, per tal que els límits temporals siguin objectius en les escoltes i les argumentacions.

OBJECTIU

- Identificar diferents visions de la qüestió a través de diferents persones i maneres d'estar-hi involucrades.

DINÀMICA

Col·loquem 5 cadires en cercle al centre de la sala. Damunt de cada cadira, hem deixat un paper girat de cara avall amb el següent anotat:

- 1) Donar veu a un **MINAIRE INFORMAL** que acaba de trobar una petita pedra d'or.
- 2) Donar veu a l'**ENCARREGAT D'UNA MINA JA TANCADA** a la qual van minaires sense permís d'extracció.
- 3) Donar veu al **DIRECTIU D'UNA GRAN EMPRESA MINERA** amb interessos comercials a Moçambic i amb seu al Canadà.
- 4) Donar veu a una **MINAIRE SÒCIA D'UNA PETITA COOPERATIVA** de mineria artesana.
- 5) Donar veu a una **INFERMERA** que visita petites zones d'extracció informals.

Demanam al grup que surtin 5 persones voluntàries. Cadascuna d'elles s'asseurà en una de les cadires, i llegiran el paper corresponent (però no pas en veu alta!). Quan estiguin assegudes a les cadira, hauran de donar veu a cadascuna d'aquestes persones. Això és, representaran aquestes persones a través d'un comentari, d'una actitud, d'una frase o d'un argument. Aniran dient la seva frase o idea de manera consecutiva, mentre la resta escolten, i en acabar cada ronda la resta del grup haurà d'esbrinar qui ocupa cada cadira, a qui representa cada participant.

Si no endevinen qui són, van movent-se de lloc en cercle cap a una banda un cop hagin dit cada frase, d'aquesta manera la visió de cada personatge serà més rica atès que l'aniran component entre tots aquells que passin per aquella cadira. Les persones voluntàries continuen girant fins que els cinc personatges hagin estat descoberts.

CLAUS

Es tracta d'una proposta propera a una tècnica de joc de rol, però més dinàmica i lleugera. Cal procurar que siguin frases o idees més aviat curtes, i no grans dissertacions, que el personatge es construeixi com un calidoscopi i amb moviment.

En el moment de la posada en comú, és clau que doneu veu tant a aquells que han participat donant veu als personatges com a aquells que han estat intentant esbrinar qui parlava des de cadascun dels llocs del cercle, per tal que d'aquesta manera encara sigui més rica la creació de cadascuna de les possibles posicions en aquest assumpte.

Si considereu que hi ha alguna veu que no està recollida entre aquestes 5, no dubteu a afegir-la.

- 5' presentació dinàmica i elecció de persones voluntàries.
- 10' desenvolupament de la dinàmica.
- 15' reflexió.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Paper amb la presentació de cada personatge.
- Cadires.

Mines alternatives?

OBJECTIU

- Aprofundir en la temàtica incorporant les pràctiques sostenibles a allò investigat i plantejat fins al moment.

DINÀMICA

Existeixen alternatives de mineria responsable per al planeta? De debò que n'hi ha? I per què no s'implementen a escala industrial o artesanal?

Sí, que s'implementen? Qui les està duent a la pràctica?

On són les alternatives sostenibles en la mineria?

Aquestes, i aquelles que tu, com a facilitador(a) vulguis afegir-hi, són les preguntes per a guiar la darrera recerca grupal.

Si bé en el documental s'apunten algunes alternatives sostenibles, pot ampliar-se més aquesta possibilitat com una manera de completar les recerques plantejades en l'apartat I A MI, QUÈ M'EXPLIQUES! Un cop assabentats que la mineria probablement té molt a veure amb les persones del grup i amb la seva salut, així com elles tenen a veure amb allò que succeeix a les mines. Saber com podem canviar-ne els efectes i quines persones ja ho estan fent, és el mínim que hauríem de saber.

Treballant de nou en els grups petits, proposem als participants que segueixin aquestes preguntes, i que comparteixin allò que descobreixin.

Un cop compartit, la meitat dels membres del grup se centraran en la mineria industrial, i l'altra meitat en l'artesanal. Plantegem als primers el següent:

I SI...poguessis proposar deu normes de funcionament que haurien de complir les grans empreses mineres, quines normes serien?

I als segons:

I SI...fossin una cooperativa de minaires homes i dones artesanes, quines normes seguirien?

Estarem encantats i encantades de rebre aquestes possibles normes per a la sostenibilitat a: **documentales@medicmundi.es**.

CLAUS

Resulta clau que puguem sempre obrir camins de pensament a l'acció, i que siguin camins que no ens condueixin a l'escenari únic que ens planteja el sistema, que aquest darrer ja el coneixem prou i massa i tot.

5' presentació dinàmica.

20' recerca per grups.

15' posada en comú.

Segons el grup, aquests temps se us poden fer curts.
És una estimació aproximada de temps mínims.
L'estimació de mínims es manté al llarg de les dinàmiques.

MATERIALS

- Wifi i dispositius per a la cerca d'informació.

Parem per tal de continuar

Des de les nostres primeres idees preconcebudes al voltant al dret a la terra i a la mineria artesanal, de Moçambic o els drets dels qui l'exerceixen, fins a experimentar amb les nostres pròpies reaccions i actituds després de veure **LA FEBRE DE L'OR**, ha canviat alguna cosa?

Us proposem un doble exercici de reflexió per al grup, individual i col·lectiu.

OBJECTIUS

- Prendre consciència, tant a escala individual com col·lectiva, d'allò tractat al llarg de la sessió.
- Vincular les noves idees i reflexions al voltant de les fronteres i la salut, i allò que impliquen en les nostres vides i les de la ciutadania.
- Tancar de manera conjunta la sessió de **LA FEBRE DE L'OR**.

Dinàmiques

1)

De la reflexió individual a la col·lectiva

REFLEXIÓ INDIVIDUAL

Els demanem que agafin el post-it que varen escriure, o les primeres activitats abans de veure el documental, les llegim o recordem aquelles que hàgim compartit. I els proposem que responguin les següents preguntes.

- Què afegiries o trauries de la teva definició d'**OR JUST** i les seves implicacions i conseqüències??
- Què creus que pots fer tu de **manera concreta** per a provocar canvis i escoltes?

Enumera almenys quatre accions concretes i més o menys properes de la teva vida quotidiana, dues poden ser més individuals i les altres dues que requereixin més gent.

ACCIÓ COL·LECTIVA GRUP PETIT

Una vegada hagin escrit la seva reflexió individual, els proposem que s'alcin i movent-se per l'espai, cerquin en el grup d'altres persones que comparteixin i hagin pensat en les mateixes o bé en accions semblants de les que necessiten a més gent. Podem ajuntar-nos per parelles, trios o potser fins i tot quartets.

Elaboreu conjuntament una síntesi de la sessió, del que considereu fonamental d'allò que heu vist, debatut, reflexionat, i proposeu una acció organitzada d'acord amb allò que heu compartit.

CAMPANYA GRUP GRAN

Presenteu la campanya o les propostes al grup.

- 5' presentació.
- 5' respostes individuals.
- 5' trobar el teu grup.
- 10' elaborar les síntesis i organitzar la campanya.
- 10' posada en comú.

Alguns fils dels quals continuar tibant

PREGUNTES, DEBATS I CONSTEL·LACIONS

Esperem que allò que heu vist, compartit, investigat i proposat no es quedi només aquí.

Una de les potencialitats d'aquest documental és que obre diferents temes que ens poden portar a molts llocs: hi ha molts fils dels quals tirar i continuar fent via, amb els quals construir xarxes de pensament i d'acció, que ampliïn les nostres perspectives de la salut.

Al llarg de la guia han anat apareixent i us hem anat mostrant com continuar avançant per alguns d'ells i aquí us deixem la proposta oberta de la possible constel·lació d'idees i les seves connexions en les nostres preguntes i paraules (en comptes de fer-ho en les paraules de les i dels protagonistes del documental) per tal que també el feu vostre, continueu ampliant-lo i us enfoqueu on més us interessi amb els enllaços i els articles. Segur que arribeu a posar llum on nosaltres tampoc no hem arribat. Esperem que aquestes preguntes siguin una inspiració.

Ja sabeu on enviar-les: **documentales@medicusmundi.es**.

OBJECTIUS

- **Mantenir un fil de comunicació amb vosaltres, i una guia viva.**
- **Desbordar per on vulgueu el material i participar en LA FEBRE DE L'OR.**
- **Fer aquesta guia encara més vostra.**

Algunes preguntes, idees o afirmacions que obre el documental i que es poden llançar, proposar i treballar segons els vostres fils i el vostre focus, per anar component la vostra pròpia constel·lació o mapa conceptual ;)

EXTRACTIVISME

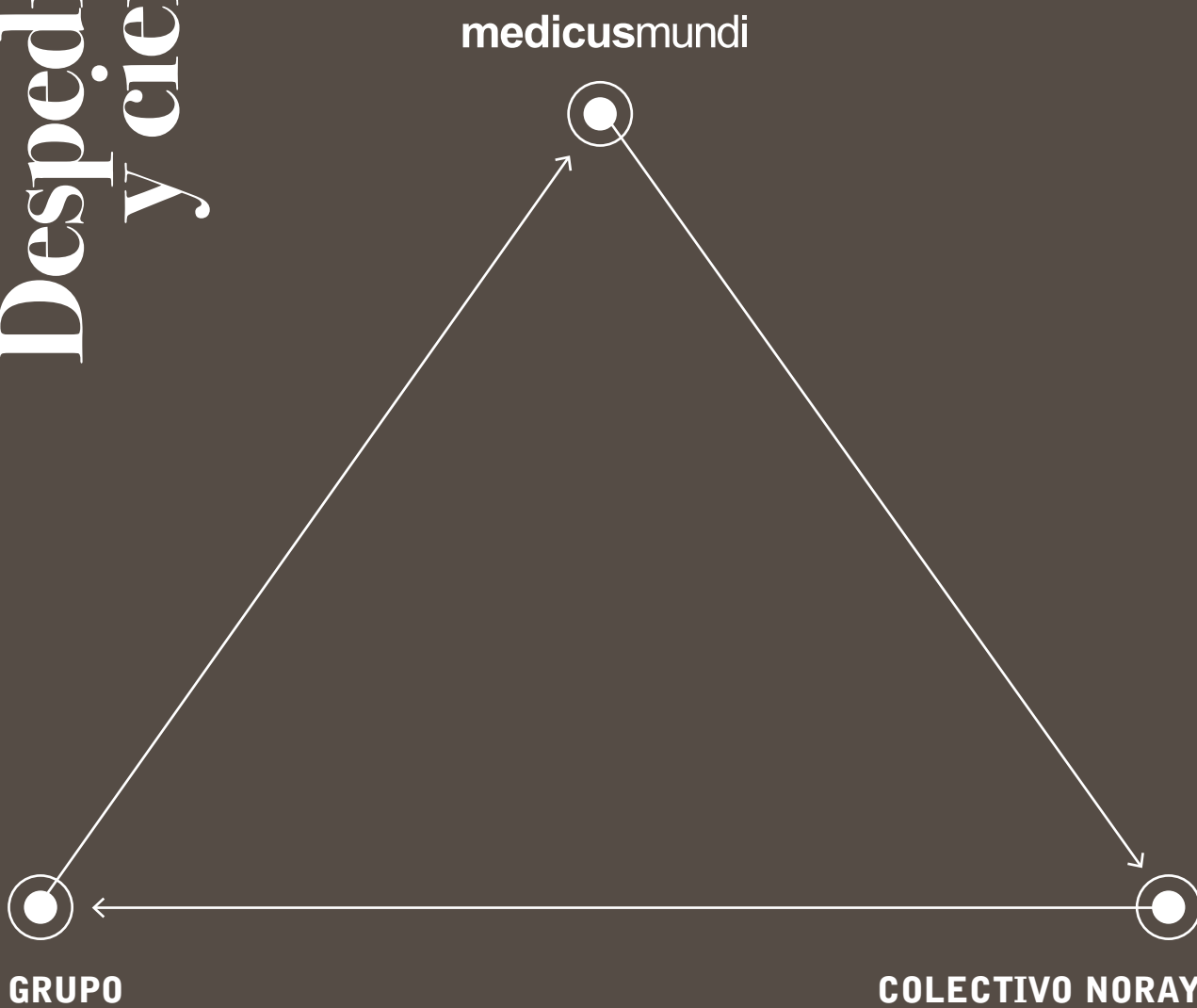
- Indústries extractivistes. Què són? Són una oportunitat? Un llast? Per a qui?
- Què aporta a un país la instal·lació de grans multinacionals en el seu territori? Hi ha algun risc o mesura que s'hagi de prendre si fos així?
- Pensant en Espanya. Afavoreixen les multinacionals al país? Ocupació, medi ambient, desenvolupament socioeconòmic...
- Pensant en les multinacionals espanyoles en altres països: Repsol, Endesa... Per què s'instal·len en altres països? On paguen els impostos? Espanya, practica, doncs, l'extractivisme?
- En aquests darrers anys el país ha sofert un canvi de paradigma: de ser un país depenent de l'ajuda externa, passa a ser un país dependent dels seus recursos minerals: gas, carbó, petroli, alumini...
- És l'explotació dels seus grans recursos el futur de Moçambic?
- En les zones on hi ha empreses o plantacions, hi ha llum, hospitals i escoles, però només allà. Això pot ocasionar problemes com per exemple pressions migratòries.

- Les multinacionals tenen seus a Anglaterra, al Regne Unit... paguen allà els seus impostos. O, ara, en paradisos fiscals, i no paguen ni en un país ni en l'altre.
- Unicef: «L'arribada de les indústries extractives a Moçambic és una gran oportunitat»

ENLLAÇOS PER A CONTINUAR APROFUNDINT EN EL TEMA

- <https://lafiebredeloro.org/> No us oblideu de navegar per la pàgina web del documental, ens obre les portes a una recerca de les llums i les ombres de la mineria.
- <https://origengoldforfuture.org/> El projecte de joieria responsable impulsat des de MedicusMundi juntament amb un grup de joieres de Barcelona.
- <https://www.responsiblemines.org/> Pàgina de l'Aliança per la Mineria Responsable, una iniciativa global que va néixer amb l'objectiu de transformar la mineria artesanal i de petita escala (MAPE) en una activitat social i ambientalment responsable que millori la qualitat de vida dels minaires artesanals i el seu entorn.
- <https://www.redalyc.org/jatsRepo/396/39646776006/html/index.html> Article que tracta alguns aspectes menys tractats i desenvolupats de la teoria de l'«extractivisme»: l'«extractivisme epistemològic» i l'«extractivisme ontològic». Seguint les aportacions descoloniales de la indígena canadenca Leanne Betasamosake Simpson i de la boliviana Silvia Rivera Cusicanqui.
- <https://www.lenntech.es/periodica/elementos/hg.htm> Informació específica sobre el mercuri, els problemes que causa en la salut i en el medi ambient.
- https://www.aesan.gob.es/AECOSAN/web/noticias_y_actualizaciones/temas_de_interes/recomendaciones_mercurio.htm Entrada en el web de l'Agència Espanyola de Seguretat Alimentària i Nutrició amb recomanacions de consum de peix en relació a la presència de mercuri.
- <https://www.ecologistasenaccion.org/25804/contaminacion-por-mercurio-exposicion-y-riesgo/> Web dels Ecologistes en acció sobre la contaminació per mercuri.
- <https://youtu.be/23ReYhDcvFI> Vídeo d'un grup de dones que fan mineria artesanal d'or sense utilitzar mercuri.
- https://www.youtube.com/watch?v=IXA2R_ltdZ8 Una mirada de prop a l'extracció artesanal de l'or amb mercuri.
- <https://www.bbc.com/mundo/noticias-54254152> Notícia sobre els límits en l'extracció de l'or.
- <https://www.mining.com/the-worlds-top-10-gold-mines/> Principals mines d'or al món.
- https://www.documaniatv.com/social/las-sombras-del-oro-video_32be099cb.html Documental canadenc. Les ombres de l'or, centrat en l'explotació dels minaires al món i el crim organitzat al voltant del mineral.
- <https://www.fairtrade.org.uk/farmers-and-workers/gold/> Organització de comerç just, que ens presenta treballador(e)s de l'or a Perú que treballen en mines que intenten seguir les premisses d'un comerç just de l'or.
- <https://www.fairtrade.org.uk/media-centre/blog/top-10-facts-about-fairtrade-gold/> La síntesi dels 10 aspectes principals sobre un comerç just de l'or.
- Seguiu el hashtag: **#ceromercurio**.

Despedida y cierre

LA FIEBRE DEL ORO nos ha llevado a investigar, de la mano del equipo de MedicusMundi, un asunto bien desconocido para nosotras, y qué además creíamos tan alejado de nuestra cotidianeidad: sin llevar ni una sola joya encima, quién nos iba a decir que dependíamos tanto del oro y, sobre todo, que investigar sobre el oro nos enriquecería tanto. Profundizar sobre la minería se ha convertido en una oportunidad para tomar conciencia d.e las consecuencias de nuestras acciones a lo largo y ancho del planeta y cómo estas conectan el mundo de una compleja manera. Sin olvidarnos del disfrute de los nuevos aprendizajes y descubrimiento.

**Federació d'Associacions de
medicusmundi
a Espanya**

Lanuza, 9, local

28028 Madrid

Tel. 91 319 58 49 / 902 101 065

Fax 91 319 57 38

federacion@medicusmundi.es

www.medicusmundi.es

medicusmundi

Mediterrània

mediterrania@medicusmundi.es

934 184 762

medicusmundi

Sur

sur@medicusmundi.es

958 135 070

medicusmundi

Norte

norte@medicusmundi.es

985 23 22 27

medicusmundi

Álava/Araba

alava@medicusmundi.es

945 28 80 31

medicusmundi

Navarra-Aragón-Madrid

nam@medicusmundi.es

948 131 510

Finançada per

**Generalitat
de Catalunya**

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

**Ajuntament de
Barcelona**